

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.1.2019.
COM(2018) 848 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**o preispitivanju i ažuriranju drugog provedbenog plana Europske unije u skladu s
člankom 8. stavkom 4. Uredbe br. 850/2004 o postojećim organskim onečišćujućim
tvarima**

{SWD(2018) 495 final}

1. UVOD

Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima¹ donesena je u svibnju 2001. u okviru Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP). Europska unija i njezine države članice² stranke su te konvencije³ i odredbe te konvencije prenesene su u pravo Unije Uredbom (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ (Uredba o postojanim organskim onečišćujućim tvarima).

U skladu s člankom 7. Stockholmske konvencije stranke su dužne:

- (a) izraditi i nastojati primijeniti plan provedbe svojih obveza na temelju te konvencije;
- (b) dostaviti svoj provedbeni plan Konferenciji stranaka u roku od dvije godine od datuma stupanja na snagu te konvencije za predmetnu stranku;
- (c) po potrebi periodički pregledavati i modernizirati svoj provedbeni plan na način koji odlukom treba odrediti Konferencija stranaka.

Prvi europski provedbeni plan, pod nazivom „Provedbeni plan Zajednice”, izrađen je 2007. (SEC(2007) 341)⁵. Taj je provedbeni plan poslije ažuriran „Provedbenim planom Unije” objavljenim 2014. (COM(2014) 306 final). Postalo je nužno preispitati i nadopuniti drugi provedbeni plan kako bi se obratila dodatna pozornost na 1) uvrštavanje brojnih novih postojanih organskih onečišćujućih tvari u Stockholmsku konvenciju i 2) tehnički i zakonodavni napredak postignut u tom području.

O novom provedbenom planu provedeno je savjetovanje s nadležnim tijelima država članica, industrijom, organizacijama za zaštitu okoliša i širom javnosti.

Provedbeni plan bit će dostavljen tajništvu Stockholmske konvencije u skladu s obvezama Europske unije kao stranke.

2. POSTOJANE ORGANSKE ONEČIŠĆUJUĆE TVARI

Postojane organske onečišćujuće tvari su kemijske tvari koje se zadržavaju u okolišu, bioakumuliraju se te predstavljaju rizik od izazivanja znatnih štetnih učinaka na ljudsko zdravlje ili okoliš. Te se onečišćujuće tvari prevoze preko međunarodnih granica daleko od svojih izvora i nakupljaju se čak i u područjima u kojima se nikada nisu upotrebljavale ili proizvodile. Postojane organske onečišćujuće tvari ugrožavaju okoliš i ljudsko zdravlje u cijelom svijetu, a arktičke, baltičke i alpske regije primjer su za područja EU-a s visokom razinom onečišćenja postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Zaključeno je da je potrebno međunarodno djelovanje kako bi se smanjila ili obustavila proizvodnja, uporaba i ispuštanje tih tvari. Tvari koje su razmotrene u međunarodnim pravnim instrumentima o postojanim organskim onečišćujućim tvarima navedene su u tablici 1.

¹ http://www.pops.int/documents/convtext/convtext_en.pdf.

² Jedna je država članica EU-a još nije ratificirala (Italija).

³ Odluka Vijeća od 14. listopada 2004. o sklapanju Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u ime Europske zajednice (2006/507/EZ) (SL L 209, 31.7.2006., str. 1.).

⁴ Uredba (EZ) br. 850/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i izmjeni Direktive 79/117/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 7.).

⁵ http://ec.europa.eu/environment/pops/pdf/sec_2007_341.pdf

3. MEĐUNARODNI SPORAZUMI KOJI SE ODOSE NA POSTOJANE ORGANSKE ONEČIŠĆUJUĆE TVARI

3.1. Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima⁶

Protokol o postojanim organskim onečišćujućim tvarima uz Konvenciju UNECE-a o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka donesen je 24. lipnja 1998. u Aarhusu, u Danskoj. Taj je protokol trenutačno usmjeren na popis od 16 tvari koji obuhvaća jedanaest pesticida, dvije industrijske kemikalije i tri nenamjerna nusproizvoda. Krajnji je cilj obustaviti sva otpuštanja, emisije i gubitke tih postojanih organskih onečišćujućih tvari.

Protokolom se bez odgode ili u kasnijoj fazi zabranjuje proizvodnja i uporaba navedenih kemikalija te on uključuje odredbe o gospodarenju otpadom koji se sastoji od tih kemikalija ili ih sadržava. Stranke se obvezuju na smanjenje svojih emisija dioksina, furana, policikličkih aromatskih ugljikovodika i heksaklorbenzena te se utvrđuju posebne granične vrijednosti emisije za spaljivanje komunalnog, opasnog i medicinskog otpada.

3.2. Stockholmska konvencija

Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima donesena je 2001. i stupila je na snagu 2004. Njome se promiče globalno djelovanje u pogledu početnog skupa od dvanaest postojanih organskih onečišćujućih tvari, uz opći cilj zaštite ljudskog zdravlja i okoliša od postojanih organskih onečišćujućih tvari te se od stranaka zahtijeva da poduzmu mjere za obustavu ili smanjenje ispuštanja postojanih organskih onečišćujućih tvari u okoliš. Posebno se navodi predostrožni pristup utvrđen u načelu 15. Deklaracije o okolišu i razvoju iz Rio de Janeira iz 1992. To je načelo provedeno člankom 8. Konvencije, kojim se utvrđuju pravila za uvrštavanje dodatnih kemikalija u Stockholmsku konvenciju.

U Dodatku A Stockholmskoj konvenciji trenutačno su navedene 22 kemikalije koje podliježu zabrani proizvodnje i uporabe, osim ako postoje općenita ili specifična izuzeća. Osim toga, proizvodnja i uporaba DDT-a, pesticida koji se još upotrebljava u mnogim zemljama u razvoju, strogo je ograničena, kako je utvrđeno u Dodatku B Stockholmskoj konvenciji. Isto su tako utvrđena izuzeća i prihvatljive uporabe za PFOS, njegove soli i PFOSF.

Tim se općenitim izuzećima dopuštaju laboratorijska istraživanja, uporaba kao referentna norma i nenamjerne onečišćujuće tvari u tragovima u proizvodima i predmetima. Proizvodi koji sadržavaju postojane organske onečišćujuće tvari, a koji su proizvedeni ili su već u uporabi prije datuma stupanja na snagu odgovarajuće obveze isto tako podliježu izuzeću pod uvjetom da stranke tajništvu Stockholmske konvencije dostave informacije o uporabama i nacionalnom planu za gospodarenje otpadom za takve predmete.

Ispuštanja nenamjerno proizvedenih nusproizvoda navedenih u Dodatku C (dioksini, furani, poliklorirani bifenili, pentaklorbenzen, heksaklorbenzen i od prosinca 2016. poliklorirani naftaleni) podliježu stalnom smanjivanju na najmanju moguću mjeru s krajnjim ciljem potpune obustave, ako je to moguće. Stranke su u skladu s Dodatkom C dužne promicati i, u skladu sa svojim akcijskim planovima, zahtijevati uporabu najboljih dostupnih tehnologija za nove izvore unutar glavnih kategorija izvora utvrđenih u II. i III. dijelu Dodatka C Stockholmskoj konvenciji.

Stockholmskom konvencijom ujedno se predviđa utvrđivanje i sigurno gospodarenje zalihama koje sadržavaju postojane organske onečišćujuće tvari ili se sastoje od njih. Otpad

⁶ Protokol UNECE-a (Gospodarska komisija Ujedinjenih naroda za Europu) o postojanim organskim onečišćujućim tvarima uz Konvenciju iz 1979. o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka http://www.unece.org/env/lrtap/pops_h1.htm.

koji sadržava postojeane organske onečišćujuće tvari, koji se od njih sastoji ili je njima kontaminiran trebao bi se odložiti na takav način da se sadržaj postojanih organskih onečišćujućih tvari uništi ili nepovratno transformira tako da više ne pokazuje svojstva postojanih organskih onečišćujućih tvari. U slučaju u kojem ta opcija nije povoljna za okoliš ili je sadržaj postojanih organskih onečišćujućih tvari nizak, otpad se odlaže na neki drugi, okolišno prihvatljiv način. Operacije odlaganja koje mogu dovesti do regeneriranja ili ponovne uporabe postojanih organskih onečišćujućih tvari izričito su zabranjene. Kad je riječ o pošiljkama otpada, u obzir se moraju uzeti odgovarajuća međunarodna pravila, standardi i smjernice, kao što je Baselska konvencija iz 1989. o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju.

Tablica 1 Pregled postojanih organskih onečišćujućih tvari reguliranih na međunarodnoj razini; nove postojane organske onečišćujuće tvari obuhvaćene Stockholmskom konvencijom (od 2009.) istaknute su sivom bojom

Tvar	CAS	Uvrštena u Stockholmsku konvenciju	Uvrštena u Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima	Uvrštena u Uredbu EU-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima
Namjerno proizvedene postojane organske onečišćujuće tvari				
Aldrin	309-00-2	Dodatak A	da	da
Klordan	57-74-9	Dodatak A	da	da
Klordekon	143-50-0	Dodatak A	da	da
Dieldrin	60-57-1	Dodatak A	da	da
Endosulfan	959-98-8 33213-65-9 115-29-7 1031-07-8	Dodatak A	ne	da
Endrin	72-20-8	Dodatak A	da	da
Heptaklor	76-44-8	Dodatak A	da	da
Heksabrombifenil (HBB)	36355-01-8	Dodatak A	da	da
Heksabromciklododekan (HBCDD)	25637-99-4 3194-55-6	Dodatak A	ne	da
Heksabromdifenil-eter i heptabromdifenil-eter	68631-49-2 207122-15-4 446255-22-7 207122-16-5 i drugi	Dodatak A	da	da
				da
Heksaklorbenzen (HCB)	118-74-1	Dodatak A	da	da
Alfa-heksaklorcikloheksan*	319-84-6	Dodatak A	da: Heksaklorcikloheksani (HCH; CAS: 608-73-1 ⁷), uključujući lindan (CAS: 58-89-9)	da (svi izomeri, uključujući gama-HCH koji se nalazi u lindanu)
Beta-heksaklorcikloheksan*	319-85-7	Dodatak A		
Lindan*	58-89-9	Dodatak A		
Mireks	2385-85-5	Dodatak A	da	da
Pentaklorbenzen	608-93-5	Dodatak A	da	da
Pentaklorfenol (PCP)	87-86-5	Dodatak A	ne	ne
Poliklorirani bifenili (PCB)	svi poliklorirani bifenili (PCB) i njihove smjese imaju različite	Dodatak A	da	da

⁷ Taj CAS broj obuhvaća smjese izomera alfa-, beta-, gama-, delta- i epsilon-heksaklorcikloheksana (HCH).

Tvar	CAS	Uvrštena u Stockholmsku konvenciju	Uvrštena u Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima	Uvrštena u Uredbu EU-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima
	CAS brojeve			
Tetrabromdifetil-eter i pentabromdifetil-eter	5436-43-1 60348-60-9 i drugi	Dodatak A	da	da
Toksafen	8001-35-2	Dodatak A	da	da
DDT	50-29-3	Dodatak B	da	da
Perfluoroktansulfonska kiselina, njezine soli i perfluoroktansulfonil fluorid (PFOS)	1763-23-1 s, 307-35-7, i drugi	Dodatak B	da	da
SCCP-i – kratkolančani klorirani parafini	85535-84-8	preispitivanje je u tijeku	da	da
HCBD – heksaklorbutadien	87-68-3	Dodatak A	da	da
PCN – poliklorirani naftaleni	svi poliklorirani naftaleni (PCN) i njihove smjese imaju različite CAS brojeve	Dodatak A	da	da
Nenamjerno proizvedene postojane organske onečišćujuće tvari				
Poliklorirani dibenzo- <i>p</i> -dioksini (PCDD)	1746-01-6	Dodatak C	da	da
Poliklorirani dibenzofurani (PCDF)	1746-01-6	Dodatak C	da	
Heksaklorbenzen (HCB)	118-74-1	Dodatak C	da	da
Pentaklorbenzen	608-93-5	Dodatak C	da	da
Poliklorirani bifenili (PCB)	svi poliklorirani bifenili (PCB) i njihove smjese imaju različite CAS brojeve	Dodatak C	da	da
PCN – poliklorirani naftaleni	svi poliklorirani naftaleni (PCN) i njihove smjese imaju različite CAS brojeve	Dodatak C	da	ne
Policiklički aromatski ugljikovodici (PAH-i)	207-08-9 i drugi	ne	da	da

* Lindan, alfa- i beta-heksaklorcikloheksan, ali i klordekon i heksabrombifenil nove su postojane organske onečišćujuće tvari u skladu sa Stockholmskom konvencijom, no već su bile obuhvaćene Protokolom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i Uredbom EU-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima.

4. SVRHA PROVEDBENOG PLANA UNIJE O POSTOJANIM ORGANSKIM ONEČIŠĆUJUĆIM TVARIMA

Stockholmskom konvencijom utvrđuje se obveza svih stranaka da izrade i nastoje primijeniti plan provedbe svojih obveza na temelju Stockholmske konvencije. Za Uniju je ta obveza iskazana u članku 8. Uredbe (EZ) br. 850/2004 o postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Stoga je Unija 2007. izradila provedbeni plan o postojanim organskim onečišćujućim tvarima kojim su obuhvaćene i tvari uvrštene u Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima⁸.

⁸ SEC(2007) 341.

Opća je svrha provedbenog plana ispuniti pravne obveze, ali i razmotriti poduzete mjere te utvrditi strategiju i akcijski plan za daljnje mjere Unije koje se odnose na postojeane organske onečišćujuće tvari uvrštene u Stockholmsku konvenciju i/ili Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima.

Provedbenim planom Unije stoga se nastoji:

- preispitati postojeće mjere na razini Unije koje se odnose na postojeane organske onečišćujuće tvari,
- procijeniti njihovu učinkovitost i dostatnost u ispunjavanju obveza Stockholmske konvencije,
- utvrditi potrebe za daljnjim mjerama na razini Unije,
- uspostaviti plan za provedbu daljnjih mjera,
- utvrditi i ojačati veze i potencijalne sinergije između gospodarenja postojanim organskim onečišćujućim tvarima i drugih politika u području okoliša, ali i drugih područja politike i
- povećati razinu osviještenosti o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i mjerama kontrole koje se na njih primjenjuju.

5. SAŽETAK POPRATNOG RADNOG DOKUMENTA SLUŽBI

Radnim dokumentom službi Komisije utvrđuje se treći provedbeni plan Unije, kako se zahtijeva Stockholmskom konvencijom. Preispitivanjem i nadopunom drugog provedbenog plana obuhvaća se uvrštavanje novih postojećih organskih onečišćujućih tvari u Stockholmsku konvenciju te tehnički i zakonodavni napredak postignut u tom području.

U uvodu je prikazan pregled međunarodnog pravnog okvira unutar kojeg se primjenjuje Uredba o postojanim organskim onečišćujućim tvarima, što uključuje sažetak Protokola UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i Stockholmske konvencije.

Poglavlje 2. sadržava prikaz trenutnog stanja u pogledu izvršavanja obveza koje je EU preuzeo kao stranka prethodno navedenih međunarodnih okvira. U njemu je opisano relevantno zakonodavstvo EU-a, ali i financijski instrumenti kojima se podupire njegova provedba.

EU je donio i provodi brojne zakonodavne mjere koje se odnose na postojeane organske onečišćujuće tvari, a kojima su obuhvaćeni ciljevi Stockholmske konvencije, ali i Protokol UNECE-a o postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Glavni je pravni instrument Uredba (EZ) br. 850/2004 o postojanim organskim onečišćujućim tvarima, koja je stupila na snagu 20. svibnja 2004. Uredba o postojanim organskim onečišćujućim tvarima izmijenjena je nekoliko puta kako bi se uvrstile nove tvari i utvrdile granične vrijednosti koncentracija u otpadu.

Ostalim se zakonodavstvom o kemikalijama nadopunjuje Uredba o postojanim organskim onečišćujućim tvarima u pogledu primjene Stockholmske konvencije i Protokola o postojanim organskim onečišćujućim tvarima, čime se osigurava primjena zabrane izvoza postojećih organskih onečišćujućih tvari, usklađenost dopuštenih uvoza i izvoza s pravilima Stockholmske konvencije, prikupljanje i nepovratno uništavanje postojećih organskih onečišćujućih tvari i sprečavanje proizvodnje i stavljanja na tržište kemikalija koje pokazuju svojstva postojećih organskih onečišćujućih tvari.

Praćenje pojave postojećih organskih onečišćujućih tvari u hrani i hrani za životinje te u okolišu provodi se na temelju različitih pravnih akata i u kontekstu brojnih programa.

Europskim registrom ispuštanja i prijenosa onečišćujućih tvari (E-PRTR) poboljšava se javni pristup informacijama o okolišu. On obuhvaća 91 onečišćujuću tvar i 65 gospodarskih aktivnosti i njime se provode granične vrijednosti za brojne onečišćujuće tvari, uključujući postojeće organske onečišćujuće tvari.

Informacijska platforma za praćenje kemikalija (IPChEM) usmjerena je na olakšavanje pristupa podacima o praćenju, među ostalim o postojećim organskim onečišćujućim tvarima. Njome se objedinjuju skupovi podataka o praćenju u obliku „modula” koji su javno dostupni. Istraživačima IPChEM-a pruža se vrijedan resurs i omogućava brzo i jednostavno unakrsno upućivanje na različite skupove podataka.

U Uniji postoje brojni financijski instrumenti kojima se osigurava financiranje za pružanje potpore provedbi Stockholmske konvencije u Uniji i na međunarodnoj razini te istraživanje povezano s pitanjima relevantnima za postojeće organske onečišćujuće tvari. Unija omogućuje financiranje i međunarodnim instrumentima, uključujući potporu tajništvu Konvencije.

Poglavlje 3. sadržava sveobuhvatnu procjenu postojanih organskih onečišćujućih tvari u Europskoj uniji u pogledu njihove proizvodnje, uporabe, stavljanja na tržište, ali i u pogledu postojećih zaliha i onečišćenja otpadnih tokova. To se poglavlje uglavnom temelji na izvješćima i provedbenim planovima koje su izradile države članice.

Poglavlje 4. sadržava dubinsku analizu svake pojedinačne obveze Stockholmske konvencije koja utječe na mjere EU-a koje se odnose na postojeće organske onečišćujuće tvari. Nastavno na tu analizu Komisija utvrđuje 25 tehničkih mjera za poboljšanje provedbe obveza EU-a u okviru Stockholmske konvencije.

U poglavljima 3. i 4. pokazano je da se u EU-u postupno ukidala uporaba tvari koje su uvrštene u Stockholmsku konvenciju ili Protokol o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i koje su bile uređene Uredbom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima na razini EU-a prije 2008. (stare postojeće organske onečišćujuće tvari). Preostale uporabe starih postojanih organskih onečišćujućih tvari prisutne su samo u proizvodima koji su proizvedeni ili stavljeni na tržište prije stupanja na snagu Uredbe o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i kao norme za potrebe istraživanja. Obje preostale uporabe obuhvaćene su općim izuzećima odobrenima Stockholmskom konvencijom ili Uredbom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima.

Nove postojeće organske onečišćujuće tvari koje su od 2009. do 2015. uvrštene u Stockholmsku konvenciju ili Protokol o postojanim organskim onečišćujućim tvarima naknadno su uključene u Uredbu o postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Te su tvari već podlijegale zabrani ili strogim ograničenjima u EU-u prije njihova uvrštavanja, a novim izmjenama Uredbe o postojanim organskim onečišćujućim tvarima neka se ograničenja postrožuju kako bi bila usklađena s novim međunarodnim obvezama.

Otpad koji sadržava postojeće organske onečišćujuće tvari (npr. zastarjeli pesticidi ili kontaminirana oprema) uvezen je u neke države članice EU-a radi njegova odlaganja i uklanjanja. Uvezen je iz zemalja EU-a ili trećih zemalja koje nemaju odgovarajuću tehnologiju za pravilno odlaganje takvog otpada. Taj je uvoz proveden u skladu s odredbama Stockholmske konvencije i njime se pridonosi ukupnom smanjenju postojanih organskih onečišćujućih tvari u EU-u i cijelom svijetu.

Gotovo uopće nije bilo izvoza postojanih organskih onečišćujućih tvari iz EU-a. Samo je nekoliko kilograma lindana izvezeno iz jedne države članice u skladu s izuzećem za norme u istraživačke svrhe.

U nekoliko je država članica još bilo zaliha zastarjelih pesticida koji sadržavaju postojeće organske onečišćujuće tvari i koje je sada, u skladu s Uredbom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima, zabranjeno proizvoditi, upotrebljavati i stavljati na tržište. Tih zaliha ima manje od 50 000 tona i procjenjuje se da sadržavaju od 2 000 do 9 000 tona postojanih organskih onečišćujućih tvari.

Obveza u skladu sa Stockholmskom konvencijom koja se odnosi na obustavu uporabe polikloriranih bifenila (PCB-i) u opremi do 2025. djelomično se odražava u Direktivi Vijeća 96/59/EZ o odlaganju polikloriranih bifenila i polikloriranih terfenila (PCB/PCT), kojom se od država članica zahtijeva da sastave registre opreme koja sadržava više od 5 dm³ PCB-a kako bi se osiguralo da se oprema u registrima koja je sadržavala PCB-e dekontaminirala ili odložila najkasnije do 31.12.2010. U skladu s Direktivom 96/59/EZ popise opreme koja sadržava PCB-e, ali i akcijske planove za njezino odlaganje i prikupljanje, sastavile su države članice.

Istraživanjem i evaluacijom koji su provedeni 2011. i 2014. zaključeno je da je ostvaren dobar napredak u pogledu utvrđivanja opreme koja sadržava PCB-e i odlaganja otpada koji sadržava PCB-e u EU-u, a neke države članice bile su blizu ispunjenju cilja za 2010. No neke države članice nisu ispunile cilj dekontaminacije ili odlaganja tekućina i opreme kontaminirane PCB-ima do 31.12.2010. te se rad na utvrđivanju, uklanjanju i odlaganju tekućina kontaminiranih PCB-ima odvijao i nakon 2010.

Polibromirani difenil-eteri (PBDE) tetrabromdifenil-eter, pentabromdifenil-eter, heksabromdifenil-eter i heptabromdifenil-eter u Uniji su se proizvodili i upotrebljavali kao usporivači gorenja do kraja 90-ih godina 20. stoljeća i nakon toga su se neko vrijeme i dalje upotrebljavali u određenim proizvodima, posebno u plastici u električnoj i elektroničkoj opremi. Iako je njihova proizvodnja i uporaba ukinuta zbog regulatornih mjera i zbog toga što su zamijenjeni dekabromdifenil-eterom, njihova prisutnost u električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO) još je uvijek neriješeno pitanje u EU-u.

Postoje naznake da se u samo nekoliko postrojenja velikih razmjera za recikliranje električnog i elektroničkog otpada plastika koja sadržava PBDE-e razdvaja kako je propisano zakonodavstvom EU-a. Stoga se javljaju sumnje u pogledu toga je li kapacitet postrojenja za recikliranje u EU-u za razdvajanje plastike koja sadržava PBDE-e od ostale plastike trenutačno dostatno razvijen za razdvajanje najvećeg dijela toka plastičnog otpada koji sadržava PBDE-e. Podaci pokazuju da se tok plastike koja je prikupljena iz električne i elektroničke opreme i koja sadržava PBDE-e trenutačno ne kontrolira na pravilan način unutar europskih operacija recikliranja.

Proizvodnja, stavljanje na tržište i uporaba perfluoroktansulfonske kiseline, njezinih soli i perfluoroktansulfonil fluorida (PFOS) uređeni su Uredbom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Većina je uporaba zabranjena, no odobrena su neka izuzeća u skladu s Uredbom o postojanim organskim onečišćujućim tvarima. Ona su znatno manje brojna nego u Stockholmskoj konvenciji jer za mnoge od tih uporaba postoje alternative. Izuzeća se redovito preispituju i njihova se uporaba s vremenom smanjuje.

Heksabromciklododekan bromirani je usporivač gorenja koji je imao široku uporabu u EU-u u izolacijskim panelima od ekspanzirajućeg polistirena (EPS) i ekstrudiranog polistirena (XPS) koji se upotrebljavaju u krovnoj izolaciji i izolaciji šupljina u zidu. Uvrštavanjem ove kemikalije u Uredbu o postojanim organskim onečišćujućim tvarima 2016. predviđa se zabrana svih uporaba, uz vremenski ograničeno izuzeće za uporabu proizvoda od ekspanzirajućeg polistirena.

Otkriveno je smanjenje nenamjernih emisija pentaklorbenzena u okoliš (uglavnom u zrak i u manjoj mjeri u tlo) koje su većinom rezultat proizvodnje energije iz ugljena (oko 83 %) i paljenja krutih goriva, drva i miješanog otpada u domaćinstvima (8 %). U okviru skupa podataka E-PRTR-a emisije pentaklorbenzena u zrak prijavljene su za samo ograničen broj područja u Uniji za razdoblje od 2007. do 2012., a za 2013. emisije uopće nisu prijavljene.

Poglavlja 5. i 6. sadržavaju dodatne informacije o provedbi drugih obveza osim onih koje su izravno povezane s uvrštenim kemikalijama. U njima se pokazuje da razmjena informacija o tehničkim pitanjima među državama članicama i s trećim zemljama još nije na zadovoljavajućoj razini i da bi se trebala poboljšati kako bi se pružila bolja potpora cilju Konvencije. Trebalo bi poboljšati i informacije koje tijela država članica ili Komisija stavljaju na raspolaganje kako bi se podigla razina osviještenosti o postojećim organskim onečišćujućim tvarima.

Europska unija i države članice različitim instrumentima pružaju znatnu tehničku i financijsku pomoć kako bi poduprle provedbu Konvencije u zemljama u razvoju.

6. OPĆI ZAKLJUČCI

Pravne mjere koje se odnose na proizvodnju, stavljanje na tržište i uporabu postojećih organskih onečišćujućih tvari, ali i one kojima je obuhvaćeno gospodarenje otpadom koji se sastoji od postojećih organskih onečišćujućih tvari ili ih sadržava, u Europskoj su uniji dovoljno sveobuhvatne za ispunjavanje obveza Konvencije i Protokola o postojećim organskim onečišćujućim tvarima.

Postignut je znatan napredak u pogledu uklanjanja postojećih organskih onečišćujućih tvari. Zabranjena je proizvodnja i uporaba svih postojećih organskih onečišćujućih tvari, uz neka manja izuzeća. Glavna je poteškoća za EU ukloniti postojeće organske onečišćujuće tvari iz ciklusa gospodarenja otpadom i preostalih zaliha jer su one još uvijek velik izvor emisija.

U kontekstu obveza koje proizlaze iz Stockholmske konvencije i uzimajući u obzir situaciju u Europskoj uniji, u provedbenom planu navodi se 30 mjera koje su nužne za ispunjavanje tih obveza. Osam je mjera novo i posebno su usmjerene na nedavno uvrštene kemikalije. Devet mjera čine kontinuirano djelovanje, a njih trinaest već je bilo navedeno u prethodnom provedbenom planu i još su u tijeku jer nisu dovršene.

Otpuštanje postojećih organskih onečišćujućih tvari zbog nenamjerne proizvodnje i dalje je jedno od najvažnijih pitanja u EU-u koje treba riješiti. Nekoliko je mjera, stoga, posvećeno razvoju odgovarajućih djelovanja radi postizanja daljnjih smanjenja emisija postojećih organskih onečišćujućih tvari. Sprečavanje nastanka nenamjernih postojećih organskih onečišćujućih tvari razvojem procesa i tehnologija kojima se izbjegava njihov nastanak trebalo bi uglavnom biti razmotreno u području industrijske proizvodnje, ali i obuhvatiti i izvore iz domaćinstava, kao što su difuzni izvori spaljivanja. Još postoji potreba za daljnjim istraživanjem i tehnološkim razvojem.

Popise opreme koja sadržava poliklorirane bifenile (PCB), ali i akcijske planove za njezino prikupljanje i odlaganje sastavile su države članice. Informacije o trenutnim količinama opreme koja sadržava PCB-e i otpada koji sadržava PCB-e u EU-u pokazale su da se još uvijek upotrebljavaju znatne količine takve opreme. Nisu poznate ni točne količine PCB-a koje su se upotrebljavale u otvorenim primjenama ni količine proizvoda koji sadržavaju PCB-e i koji su još u uporabi ili bi ih mogli ispuštati u prirodni okoliš. Potrebna su daljnja nastojanja kako bi se ispunio cilj Stockholmske konvencije koji se odnosi na ukidanje uporabe PCB-a do 2025.

U EU-u se trenutačno odvija ograničena proizvodnja perfluoroktansulfonske kiseline, njezinih soli i perfluoroktansulfonil fluorida (PFOS). Uporaba PFOS-a u industriji metalnih navlaka glavni je preostali izvor ispuštanja PFOS-a kao rezultat namjerne proizvodnje. Za tu su uporabu već istražene alternative i zamjene koje treba primijeniti kako bi se u potpunosti ukinula uporaba PFOS-a.

Unija se suočava i s poteškoćom u pogledu utvrđivanja i gospodarenja područjima kontaminiranim otpadom koji sadržava heksaklorcikloheksan (HCH). Ažurirana procjena pokazala je da bi u EU-u moglo biti odloženo od 1,8 do 3 milijuna tona otpada koji sadržava HCH. Sedamnaest država članica utvrdilo je kontaminirana zemljišta kao problem u okviru postojećih nacionalnih provedbenih planova i zaključilo da je potrebno daljnje djelovanje kako bi se pomoglo u rješavanju tog pitanja. Mogla bi biti potrebna koordinirana strategija za utvrđivanje kontaminiranih područja i za njihovo zbrinjavanje na okolišno prihvatljiv način.

Izvrješćivanje država članica Komisiji preduvjet je da bi EU mogao utvrditi daljnje mjere za provedbu Stockholmske konvencije radi ispunjavanja ciljeva, ali i podnošenja odgovarajućih izvješća Konvenciji. No nekoliko država članica nije ispunilo svoje obveze izvrješćivanja i moraju unaprijediti taj aspekt.

Kad je riječ o praćenju, unatoč činjenici da tijela država članica, istraživačke organizacije i tijela EU-a u znatnoj mjeri nastoje pratiti brojne kemikalije u različitim medijima (voda, zrak, biota, tlo, ljudsko mlijeko itd.) kao rezultat zakonodavnih inicijativa EU-a te nacionalnih i međunarodnih inicijativa i znanstvene znatiželje, prisutni su nedostaci u spoznajama o kemijskom opterećenju. To je rezultat činjenice da se prikupljanje, organiziranje i ocjenjivanje podataka o kemikalijama dobivenih u okviru aktivnosti praćenja ne provodi na dosljedan i dostupan način. Kako bi se riješio taj nedostatak, uspostavljena je informacijska platforma za praćenje podataka o kemikalijama na europskoj razini te će se u budućnosti osigurati koordiniran i integriran pristup prikupljanju, pohranjivanju, pristupanju i ocjenjivanju podataka.

Europska unija trebala bi razviti mehanizme za bolju koordinaciju između bilateralnih programa pomoći Komisije i programa država članica u pogledu postojanih organskih onečišćujućih tvari kako bi se osigurala učinkovitija uporaba dostupnih resursa. Kako bi se povećala razina osviještenosti i iskazala potpora koja se pruža financijskim instrumentima EU-a koji su relevantni za mjere povezane s postojanim organskim onečišćujućim tvarima, na Komisijinim internetskim stranicama posvećenima postojanim organskim onečišćujućim tvarima mogle bi se objavljivati posebne informacije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima.